

2 Ιουνίου 2015

Ζώσα μαρτυρία (Μέρος Γ΄)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

(Συνέχεια απο προηγούμενα άρθρα : <http://www.pemptousia.gr/?p=96634> ,
<http://www.pemptousia.gr/?p=96638>)

Ως κορυφαία αρετή η υπακοή είναι ταυτοχρόνως και πηγή και γεννήτρια των άλλων βασικών αρετών, οι οποίες απαραίτητως χαρακτηρίζουν την θεοειδή εικόνα και μορφή των αναγεννημένων σύμφωνα με το θέλημα του Θεού. Αναφέραμε ανωτέρω ότι όλα υπάρχουν και μετέχουν στη δημιουργική και συνεκτική δύναμη του Θεού Λόγου και οι λογικές υπάρξεις. Το στοιχείο που αποτελεί το σύνδεσμο της μετοχής είναι η εξάρτηση. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η υποταγή των λογικών όντων στον Θεό, από τον οποίον και διά του οποίου έγιναν τα πάντα. Σ' αυτό μας πείθει το γεγονός της πτώσεως και των ανθρώπων και των αγγέλων. Μόλις σκέφθηκαν να αυτονομηθούν οι άγγελοι, διέσπασαν το σύνδεσμο της ενότητάς τους με τον Θεό και αμέσως καταστράφηκαν. «Είδα το σατανά να πέφτει από τον ουρανό σαν αστραπή»(Λουκ. 10, 18). Το ίδιο και οι πρωτόπλαστοι, όταν παράκουσαν την εντολή. Τόσο μεγάλη σημασία είχε αυτό το λάθος, ώστε στοίχισε τον πνευματικό θάνατο στους παραβάτες και επέβαλε τη φθορά στα «λίαν καλώς» δημιουργημένα στοιχεία. Απόδειξη ότι αυτό και μόνον ήταν το αίτιο της συμφοράς είναι το ότι το επανόρθωσε ο Θεός Λόγος που σαρκώθηκε με την απόλυτη υποταγή στον Πατέρα. Η υποταγή και υπακοή στο θείο θέλημα δεν αποτελεί πλέον τυχαία αρετή για κατάργηση αντίστοιχης κακίας, αλλά πρακτικό δεσμό του θείου «ΕΙΝΑΙ» με τα λογικά δημιουργήματα. Είναι ο κεντρικός σύνδεσμος, που χωρίς αυτόν καταργείται η πνευματική ζωή και όλος ο σκοπός του προορισμού των λογικών όντων. Δικαίως λοιπόν οι πνευματοφόροι Πατέρες μας παρέδωσαν ότι η διάκριση και η ελευθερία, τα σπουδαιότερα χαρίσματα της κατά Θεόν πνευματικής ζωής, γεννώνται από την υπακοή. Ο αββάς Ποιμήν, ο οποίος θεωρείται στήλη της

διακρίσεως, αυτό τουλάχιστον συνιστά και την ακριβή τήρηση της συνειδήσεως. Ο αββάς Κασσιανός αναφέρει· «η διάκριση είναι η υψηλότερη και σπουδαιότερη ανάμεσα στις άλλες αρετές· διότι αυτός που θα την αποκτήσει, διδάσκεται απ' αυτήν να αποφεύγει κάθε έλλειψη και υπερβολή». Αποκτά ο άνθρωπος πνευματικούς οφθαλμούς, και γνωρίζει από που έρχεται και που πηγαίνει, και δεν γίνεται θύμα ξένων επιδράσεων ή παράλογων παθών. Αναφέρει η Γραφή ότι «του σοφού οι οφθαλμοί επί κεφαλής αυτού», πράγμα το οποίον σημαίνει τη διάκριση. Τόση δε είναι η φωτεινή διάκριση, ώστε ισοδυναμεί με τη διόραση και την προόραση, διότι είναι πνευματικό χάρισμα. Είναι, όπως ο Παύλος λέγει, «διάκρισις πνευμάτων», η οποία «είναι ενέργεια ενός και του αυτού Πνεύματος, που χορηγεί τα χαρίσματα όπως αυτό θέλει στον καθένα χωριστά»(Α' Κορ. 12,11). Αυτό είναι «το άλας», το οποίον ο Κύριος συνιστά να έχουμε μέσα μας, για να ειρηνεύουμε. Γέννημα της μακαρίας υπακοής είναι η ελευθερία, την οποίαν ο Παύλος εγκωμιάζει και στην οποίαν μας παρακινεί να παραμείνουμε. «Ο Χριστός μας απελευθέρωσε για να είμαστε ελεύθεροι. Παραμένετε, λοιπόν, σταθεροί στην ελευθερία και μην ξαναμπαίνετε κάτω από ζυγό δουλείας»(Γαλ.5,1)· Αυτός που αξιώθηκε αυτή την ευωδία του Αγίου Πνεύματος δεν υπόκειται σε τυπικές νομοθεσίες, σύμφωνα με το «ο νόμος δεν ορίστηκε για τον δίκαιο, δηλ. για εκείνον που κάνει ό,τι θέλει ο Θεός»(Α' Τιμ. 1, 9) διότι ως υιός Θεού, που ελευθερώθηκε από τη θεία χάρη από τη σκιά του γράμματος γίνεται κύριος του Σαββάτου, εφ' όσον υποτάχθηκε πλέον στον νόμο του Πνεύματος της ζωής. Ο Κύριος απέδειξε στον Πέτρο ότι «είναι απαλλαγμένοι οι υιοί»(Ματ. 17, 26) από το φόρο των βασιλέων, ο οποίος είναι το σύστημα του παλαιού ανθρώπου, ο οποίος ως θνητός απορροφήθηκε από τη ζωή.

Όταν η χάρις της μετανοίας ολοκληρωθεί, έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει τον άνθρωπο σ' αυτήν την ελευθερία, διότι με την ειλικρινή καταφυγή του στους θείους οικτιρμούς καταξιώνεται να ανέβει την κλίμακα των θεοειδών αρετών, η οποία είναι ολοκληρωτική επίγνωση της αλήθειας. «Θα γνωρίσετε την αλήθεια, και η αλήθεια θα σας ελευθερώσει»(Ιω. 8, 32). Η ελευθερία του είδους αυτού είναι άγνωστη στον κόσμο, ο οποίος πιστεύει στη δική του παραχαραγμένη ελευθερία. Ο αββάς Ησαΐας, ένας από τους κορυφαίους Πατέρες της Εκκλησίας, αναφέρει τα ακόλουθα σχετικά με την απελευθέρωσή μας διά της χάριτος διά μέσου της αληθινής μετανοίας. «Όταν ο άνθρωπος εγκαταλείψει τις αμαρτίες του και επιστρέψει στον Θεό μετανοιωμένος, η μετάνοια τον ξαναγεννά και τον κάνει όλον καινούργιο»(Ησαΐου του Αναχωρητού, 27 Κεφάλαια περί τηρήσεως του νοός, §22). Η σημερινή κατάσταση της κοινωνίας είναι σε μεγάλο βαθμό επιβλαβής και αντίθετη γι' αυτούς που θέλουν να ζουν με ευσέβεια. Τα ελατήρια όλων των στοιχείων και κινήσεων αυτής της συγχύσεως, η οποία θέλει να επιβάλλεται, είναι καθαρά τα σχέδια και σχήματα του «μαμμωνά» της αδικίας, ο οποίος δεν θέλει να υποταχθεί στο θείο θέλημα. Όλος ο νους και ο στόχος της δραστηριότητός του

είναι να κατευθύνει προς την «πλατείαν και ευρύχωρον οδόν», η οποία ασφαλώς καταλήγει στην αντίθετη προς τον ανθρώπινο προορισμό πλευρά. Στην «στενή και τεθλιμμένη» πορεία, η οποία οδηγεί προς τη ζωή, οι διάφοροι περιορισμοί εμποδίζουν τα αίτια να παρασύρουν και τις αισθήσεις να πλανηθούν, εφ' όσον ο άνθρωπος της πτώσεως είναι πλέον θύμα της επιρροής. Μία απαραίτητη προσπάθεια, η οποία καταλήγει να είναι καθήκον, είναι η αμεριμνία, δηλαδή η αποχή από κάθε τι το οποίον δεν μας αφορά. Αυτό σήμερα φαίνεται παράδοξο, αποτελεί εν τούτοις το καταλληλότερο μέσον της απαλλαγής μας από τις διάφορες επιδράσεις των αιτίων, τα οποία καθημερινά μας σκανδαλίζουν και μας παρασύρουν. Η ελευθερία του νου, από τη σύγχυση της πολυμεριμνίας, τρέπεται κατά φύσιν προς τον Θεόν, την πρώτη και κυρία αρχή. Αυτό διεγείρει την επιθυμία μας προς τον Θεό, και η επιθυμία αυτή γεννά τον ζήλο, ο οποίος έχει ως όπλο την οργή κατά της αμαρτίας και του κακού. Τότε ο άνθρωπος μπορεί, οπλισμένος πλέον, να παραταχθεί εναντίον των αοράτων εχθρών, «τις αρχές και τις εξουσίες, δηλαδή με τους κυρίαρχους του σκοτεινού τούτου κόσμου, τα πονηρά πνεύματα»(Βλ. Εφεσ. 6, 12). Τότε από το θείο φόβο γεννιέται η αγάπη προς τον Θεό, και ο άνθρωπος αποδεσμεύεται από τη επίδραση της ματαιότητας με τη χάρη του Χριστού. Ποιό είναι λοιπόν το ζητούμενο; Η νοερά εργασία, η οποία μόνον στην αμεριμνία μπορεί να σταθεί. Αυτή τονίζεται με το λόγο της Γραφής, «φως στη ζωή μου είναι ο νόμος σου Κύριε. Φως που φωτίζει την πορεία της υπάρξεώς μου»(Ψαλμ. 118, 105). Ας μην αναφέρουμε πράγματα υπερβολικά, αλλά να σημειώσουμε στα ταπεινά μας περιθώρια την γνώμη πάλιν του μεγάλου μας Πατέρα αββά Ησαΐα: «Ας αγωνιστούμε λοιπόν αδελφοί, κατά τη δύναμή μας, και ο Θεός μας βοηθά κατά το πλήθος του ελέους του. Και αν δεν φυλάξαμε καθαρή την καρδιά μας, τουλάχιστον ας βάλουμε τα δυνατά μας να φυλάξουμε τα σώματά μας, όπως ζητά ο Θεός, αναμάρτητα και ας πιστεύουμε ότι κατά τον καιρό της πνευματικής πείνας που μας βρήκε, μας ελεεί μαζί με τους αγίους του» (Ησαΐου του Αναχωρητού, 27 Κεφάλαια περί τηρήσεως του νοός, §17).

Το σπουδαιότερο στοιχείο της πνευματικής προκοπής του ανθρώπου είναι να προσέχει τη συνείδησή του. Η συνείδηση είναι ένας φυσικός νόμος, ο οποίος παρέμεινε υγιής και μας βοηθά μετά την πτώση, ώστε να διακρίνουμε το καλό από το κακό και γενικά να ανταποκρινόμαστε στον προορισμό μας. Είναι ένα αλάνθαστο κριτήριο των πράξεων και σκέψεών μας, το οποίο δεν εξαγοράζεται ούτε σιωπά, εκτός εάν καταπατηθεί και καταφρονηθεί. Ο Κύριός μας άλλοτε το αποκαλεί άλας· «να έχετε μέσα σας άλας και ειρήνη μεταξύ σας»(Μάρκ, 9. 50). Άλλοτε το αποκαλεί αντίδικο· «κοίταξε να συμβιβαστείς γρήγορα με τον αντίδικο σου, όσο ακόμα βρίσκεστε στο δρόμο»(Ματ. 5, 25). Εάν κανείς προσέχει τη συνείδησή του και δεν την αμαυρώσει καταπατώντας την, όπως είπαμε, αυτή του υποδεικνύει το καθήκον και αποφεύγει τα λάθη. Και όταν δεν αμαρτάνει

εμπράκτως, παραμένει μαζί του ο θείος φόβος, η δε χάρις τον ενδυναμώνει στην τήρηση των θείων εντολών, οπότε αυξάνει η πνευματική του κατάσταση «στην τελειότητα που μέτρο της είναι ο Χριστός»(Εφεσ. 4,13).

Η ενέργεια της συνειδήσεως στους προσεχτικούς είναι διπλή. Προφυλάσσει από τα λάθη και υποδεικνύει το καθήκον, δηλαδή ενδυναμώνει. Εάν πάλιν εμείς στηριζόμενοι στην αποκάλυψη και τον πνευματικό νόμο, πειθαρχήσουμε στο θείο θέλημα, όπως αυτό διατυπώνεται με τις εντολές, τότε ενισχύουμε τη συνείδηση σε μεγαλύτερη ακρίβεια, μέσω της οποίας εκφράζεται η πλήρης προς τον Θεό αγάπη. Πειθαρχούμε, π.χ., στις προϋποθέσεις των θείων μακαρισμών, «μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι», και με τη συνείδηση τοποθετούμε τον εαυτό μας στα κατώτατα μέρη της ταπεινοφροσύνης. Η θέση αυτή προκαλεί το άμεσο αποτέλεσμα· «όποιος ταπεινώνει τον εαυτόν του θα υψωθεί»(Λουκ. 14, 11). Αυτό δε γίνεται με τη βοήθεια της πλούσιας χάριτος, διότι ο Θεός «δίνει τη χάρη του στους ταπεινούς»(Ιακ. 4, 6). Ο ταπεινός λοιπόν υψούμενος προς τον Θεόν και μόνον, έχει την ύψωση ή μάλλον την ένωση, εισέρχεται δε έτσι σε πλήρη θεία γνώση. Η γνώση αυτή ως πλήρης, είναι γνώση της αλήθειας. Έτσι εκπληρώνεται το «θα γνωρίσετε την αλήθεια, και η αλήθεια θα σας ελευθερώσει»(Ιω. 8, 32) και «εάν ο Υιός – η αλήθεια – σας ελευθερώσει, τότε θα είστε πραγματικά ελεύθεροι»(Βλ. Ιω. 8, 36). Όπως την αλυσίδα αποτελεί ο σύνδεσμος όλων των κρίκων, όταν δε μετακινηθεί ένας απ' αυτούς, κατ' ανάγκην ακολουθούν όλοι και δεν υπάρχει χωρισμός μεταξύ τους, έτσι συμβαίνει και στο σύνδεσμο των αρετών και των κακών όπου αυτές υπάρχουν. Εάν εφαρμόσουμε τις προϋποθέσεις των μακαρισμών τού Κυρίου μας, στους οποίους εξέφρασε την ευαρέσκειά του, θεωρώντας τους ως καθήκοντά μας, η σειρά των καλών, που είναι σαν αλυσίδα, παραμένει αδιάσπαστη και χωρίς ιδιαίτερη φροντίδα προχωρούμε σταδιακά στην πνευματική πρόοδο. Η αίσθηση της ταπεινότητάς μας, σύμφωνα με τον πρώτο μακαρισμό, προκαλεί το φόβο της ενοχής και δημιουργεί τον πόνο της μετανοίας. Αυτός γεννά τη δέηση και την προσευχή, η οποία προκαλεί το πένθος και το κλάμα. Στη συνέχεια πλησιάζει η μητέρα χάρις, που δεν ανέχεται το κλάμα και τον πόνο του μετανοούντος, διότι «μακάριοι όσοι πενθούν για τις αμαρτίες τους, διότι αυτοί θα παρηγορηθούν από τον Θεό»(Ματ. 5, 4).

Ποιός όμως προκαλεί την παράκληση (παρηγορία), παρά μόνο το Πανάγιο Πνεύμα, το οποίον είναι και λέγεται «Παράκλητος»; Τί δε άλλο είναι αισθητά η παράκληση, παρά η πληροφορία ότι δέχθηκε ο Θεός τη γεμάτη πόνο δέηση και συγχώρησε τις αμαρτίες μας; Μετά από την άφεση των αμαρτιών και σύμφωνα με τις γεμάτες πόνους αιτήσεις μας, μεταποιούνται τα μέλη και τα αισθητήρια της προηγούμενης αμαρτωλής ζωής και αρχίζουν να εργάζονται τη δικαιοσύνη, όπως πριν δούλευαν στην αδικία.

Η πρακτική υποταγή στις θείες εντολές προκαλεί την επιθυμία για το πλήρωμα της θείας αγάπης, και η αίσθησή της είναι πλέον γεγονός. «Εκείνος που κρατεί τις εντολές μου και τις εκτελεί, αυτός με αγαπά· κι αυτός που με αγαπά θ' αγαπηθεί από τον Πατέρα μου, κι εγώ θα τον αγαπήσω και θα του φανερώσω τον εαυτό μου» (Ιω. 14, 21). Και τί άλλο βρίσκεται πάνω από την θεία φανέρωση, στην οποίαν ευρίσκεται ο στόχος, ο σκοπός και ο προορισμός του ανθρωπίνου «ΕΙΝΑΙ»; Όταν ο άνθρωπος αγαπά τον Θεό, οι δοκιμασίες και οι πόλεμοι και οι αλλοιώσεις και οτιδήποτε ευρίσκεται στο δρόμο του αοράτου πολέμου δεν μπορούν να τον σταματήσουν από τον αγώνα του.

Αν και μιλήσαμε σχετικά για την πάλη των πειρασμών, επανερχόμαστε κάπως λεπτομερέστερα για την καλύτερη διασάφηση, επειδή αποτελεί το κέντρο σχεδόν του πρακτικού μας πολέμου. Η τήρηση των εντολών μάς τοποθετεί ενώπιον του υπέρθεου «ΕΙΝΑΙ». Δεν αρνούμαστε το χρέος μας και δεν υποχωρούμε στην απόφαση της εφαρμογής του, αλλά ο παλαιός άνθρωπος δεχόμενος τις πιέσεις του νόμου της διαστροφής προσπαθεί να φράξει τον δρόμο. Ο φόβος, μήπως εκπέσουμε, αυξάνει τον πόνο και τη συντριβή. Απαρνούμαστε κάθε δόξα και φαινομενική αξία, οι οποίες ίσως μάς κύκλωναν, τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις και αυτό ακόμη το θέλημα μας. Η βαρύτερη δοκιμασία μας είναι ότι παρά τη θέληση και την επιθυμία μας να μείνουμε πιστοί στον Θεό, υπομένουμε κατά καιρούς την εγκατάλειψή του. Συστέλλει την παρουσία της χάριτός του, για να δοκιμάσει την πίστη μας σ' αυτόν. Η φαινομενική τότε πνευματική πτωχεία ενωμένη με την οδύνη της θείας σιωπής προκαλεί πράγματι την πικρία και το σκοτάδι. Τότε νομίζω δεν απέχουμε από την αίσθηση του προπάτορά μας μετά την εξορία του από τον παράδεισο. Δεν απομένει τίποτε από τη νομιζόμενη ανθρώπινη ικανότητα και συμβαίνει η συντριπτικότερη μετάνοια. Τότε πράγματι ο άνθρωπος αρχίζει να μισεί τον εαυτό του. Αυτή είναι η ολοκληρωτική κένωσή μας, η οποία είναι η αρχή της αναστάσεως και είναι θείο δώρο. Πώς όμως να το εξηγήσουμε αυτό στον σημερινό άνθρωπο και να το κατανοήσει; Οι θείοι Πατέρες πολλές φορές χρησιμοποιούσαν την αλληγορία όταν ερμήνευαν σημεία της Γραφής προς οικοδομή, διότι ομολογουμένως η Αγία Γραφή έχει άλλοτε αλληγορική και

τυπολογική, άλλοτε δε μεταφορική έννοια. Ο αββάς Ησαΐας, μεταφέροντας αλληγορικά στον πνευματικό αγώνα την ιστορία του Λαζάρου της Βηθανίας, λέει τα εξής: Ο νεκρός Λάζαρος συμβολίζει τον νεκρωθέντα ανθρώπινο νου, που δεν λειτουργεί πλέον λογικά, αλλά ότι είναι θαμμένος στον τάφο της αναισθησίας. Οι τέσσερις ημέρες της ταφής είναι οι τέσσερις δυνάμεις της ψυχής, οι οποίες νεκρώθηκαν από την παράχρηση και κατάχρηση των πραγμάτων και αποτελούν τον τάφο της αναισθησίας. Από τις δύο αδελφές του Λαζάρου, δηλ. του ανθρώπινου νου, οι οποίες κλαίνε μπροστά στον Ιησού, για να αναστήσει το νεκρό αδελφό, είναι η μεν Μάρθα η πράξη, η δε Μαρία η θεωρία, που είναι τα πρακτικά μέλη της μετανοίας, την αίτηση των οποίων αφού δέχθηκε ο Κύριός μας ανασταίνει τον τετραήμερο. Μετά την έγερση η Μάρθα συνεχώς διακονεί, συμβολίζοντας την υγιή λειτουργία των αισθήσεων με την πραγματική μετάνοια, η δε Μαρία κάθεται κοντά στον Ιησού απολαμβάνοντας τη θεωρία των λόγων του, η οποία είναι η υγιής διακονία του νου στην πνευματική και αληθινή λατρεία. Στο πλούσιο τραπέζι συμμετέχει ο Λάζαρος μαζί με τον Ιησού στην πραγματική ανάσταση της απαθείας και του σαββατισμού, δηλ. της απολαύσεως, όσων καταξιώθηκαν με τη χάρη του Θεού.

Πηγή: <http://www.vatopedi.gr/?p=53426> (Γέροντας Ιωσήφ, «Αθωνική Μαρτυρία», Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 2, εκδ. Ι. Μ. Μ. Βατοπαιδίου, σ. 91-120)